

Potencijali Požeško-slavonske županije za kreiranje turističko-sportskih događanja

Nekić, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:252607>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
PRIJEDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ MENADŽMENTA TURIZMA I
SPORTA

MARIJA NEKIĆ
**POTENCIJALI POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE
ZA KREIRANJE TURISTIČKO-SPORTSKIH
DOGAĐANJA**
ZAVRŠNI RAD

Mentor: mr. sc. Branimir Blajić, pred.

Čakovec, 2023

MEDIMURJE UNIVERSITY OF ČAKOVEC
PROFFESIONAL BACHELOR OF MANAGMENT OF TOURISM AND
SPORTS

MARIJA NEKIĆ

**THE POTENTIAL OF POŽEŠKO-SLAVONIA
COUNTY FOR CREATING TOURISM SPORTS
EVENTS**

FINAL PAPER

Mentor: mr. sc. Branimir Blajić, pred.

Čakovec, 2023

Čakovec, 18. svibnja 2022.

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2021-MTS-R-122

Pristupnik: **Marja Nekić (0313022508)**
Studij: redovni preddiplomski stručni studij Menadžment turizma i sporta
Smjer: Menadžment sporta

Zadatak: **Potencijali Požeško-slavonske županije za kreiranje turističko-sportskih događanja**

Opis zadatka:

Požeško-slavonska Županija posjeduje iznimne potencijale za razvoj turističko sportskih događanja. Ovaj rad bavi se definiranjem svih infrastrukturnih i prirodnih potencijala koje županija ima, te se analiziraju mogućnosti razvoja istih za kreiranje turističko-sportskih događanja

Zadatak uručen pristupniku: 21. lipnja 2022.
Rok za predaju rada: 20. rujna 2022.

Mentor:

Branimir Blajić, pred.

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

ZAHVALA

Želim se zahvaliti poštovanom mentoru na usmjeravanju i vođenju prilikom pisanja te svojoj obitelji i prijateljima koji su me podržavali i bodrili tijekom studija te pisanja završnoga rada.

Marija Nekić

SAŽETAK

Svrha ovog završnog rada je ispitati teorijsku pozadinu sportskog turizma te analizirati sportski turizam na području Požeško-slavonske županije. U Republici Hrvatskoj turizam se uglavnom vezuje uz obalno područje i većinom podrazumijeva odmor turista. Međutim turizam povezan sa sportom postao je sve popularniji u posljednjih nekoliko godina te samim time i privlačniji turistički proizvod. Shodno tome sve veći broj turista odabire ugodno s korisnim, odnosno turizam (odmor) sa sportom (rekreacijom). Odgovarajući na pitanje zašto je sportski turizam odjednom postao tako popularan možemo, ipak, nakon proučavanja povijesti zaključiti da su ljudi stoljećima putovali povezani sa sportom. U posljednjih desetak godina popularnost ovog oblika putovanja je porasla. Svakako, unazad tri godine na to je utjecala i pandemija koja je zahvatila svijet i koja je potakla ljude na aktivniji način življenja.

Nadalje, već spomenuto obalno područje nije jedino koje može pružiti sportski turizam. Ovim radom želimo ukazati na prilike i mogućnosti Kontinentalne Hrvatske koja je bogata krajolicima koji pružaju velike mogućnosti za raznoliki sportski turizam.

Zaključno, u ovom će se radu obraditi i analizirati mogućnosti sportskih aktivnosti na području Požeško-slavonske županije koja je okružena brdima i gorama te kotlinom zvanom *Vallis Aurea* koja već sada pruža sportske aktivnosti i mjesta vrijedna divljenja i posjeta. Županija koja je u začetku svog razvoja turizma, a koja se nalazi i sve više će biti željena destinacija na karti turističkih destinacija Republike Hrvatske.

Ključne riječi: *turizam, sportski turizam, Požeško-slavonska županija, Kontinentalna Hrvatska.*

ABSTRACT

The purpose of this paper is to examine the theoretical background of sports tourism and to analyze sports tourism in the Požega-Slavonia County. Even though in the Republic of Croatia, tourism is still linked to the coastal area and to the holiday itself, nevertheless, sports-related tourism has become increasingly popular in the last few years and thus a more attractive tourist product. Accordingly, an increasing number of tourists combine the pleasant with the useful, i.e. tourism (vacation) with sport (recreation). Answering the question of why sports tourism suddenly became so popular, a look back in history shows that people have been traveling connected to sports for centuries. However, in the last ten years, the popularity of this form of travel has increased. Certainly, three years ago, the pandemic that swept the world and encouraged people to live a more active lifestyle had an effect on it.

Furthermore, the already mentioned coastal area is not the only one that can provide sports tourism. This paper points out the opportunities and possibilities of continental Croatia, which is rich in landscapes that offer great opportunities for diverse sports tourism.

In conclusion, in this paper the possibilities of sports activities in an area that is still developing tourism in the Republic of Croatia will be examined and reviewed. Požega Slavonia county is distinguished as a place surrounded by hills and mountains and a valley called Vallis Aurea, which already provides sports activities and places that are worth admiring and visiting.

Key words: tourism, sports tourism, Požega-slavonia county, continental Croatia

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. SPORTSKI TURIZAM	2
2.1. Povijesni razvoj sportskog turizma.....	3
2.2. Sportski turizam u Republici Hrvatskoj	4
2.3. Povezanost sporta i turizma	5
3. POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA	7
3.1. Turistička ponuda Požeško-slavonske županije	8
3.1.1. Manifestacije	9
3.1.2. Smještajni i ugostiteljski objekti	10
3.2. Sport u Požeškoj-slavonskoj županiji.....	11
3.2.1. Brdsko hodanje i biciklizam	11
3.2.2. Lov i ribolov	11
3.2.3. Sportska rekreacija.....	12
3.2.4. ŽKK Plamen Požega.....	13
4. POTENCIJALI POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA.....	16
4.1. Motocross Glavica (Prvenstvo Hrvatske).....	16
4.2. Adrenalinski park Duboka.....	17
4.3. Potencijali razvoja sportsko turističkih događaja u županiji s obzirom na lokacijske resurse.....	17
4.3.1. Državna ergela Lipik.....	18
4.3.2. Izletište i planinarski dom Omanovac.....	20
4.3.3. Park prirode Papuk.....	21
5. ISTRAŽIVANJE POTENCIJALA POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA	23
5.1. Swot analiza.....	23
5.2. Anketno istraživanje	24
6. ZAKLJUČAK	34
Literatura	35
Popis ilustracija	36

1. UVOD

Republika Hrvatska poznata je turistička destinacija te uspješna i bogata zemlja profesionalnih sportaša. U današnje vrijeme sve je više turista zainteresirano za sportske aktivnosti tijekom putovanja bez obzira jesu li sportovi glavni cilj putovanja ili ne. Dolazimo do toga da su rekreacija i bijeg od svakodnevice samo pridonijeli daljnjem razvoju sporta među ljudima. Čak je i situacija s pandemijom, iako je onemogućila održavanje natjecanja, potaknula ljude na rekreaciju i upoznavanje sa sportskim aktivnostima. Sport i turizam nezaobilazni su pojmovi modernog svijeta, a može se samo predviđati koliko će njihova poveznica u budućnosti rasti.

Upravo je zato i cilj ovoga završnog rada na primjeru Požeško-slavonske županije objasniti potencijale sportsko-rekreacijskog sadržaja koji se mogu turistički provesti.

Rad sadrži četiri dijela. Prvi dio rada je uvod. U ovom dijelu rada prikazuju se uvodne napomene vezane za temu rada, navode se ciljevi rada te se pojašnjava aktualnost i struktura rada. Drugi dio rada je teorijski i povijesni prikaz turizma. U okviru ovog dijela rada definirat će se pojam turizma te će se istaknuti značaj turizma u Republici Hrvatskoj te povezanost sporta i turizma. Treći dio rada se odnosi na upoznavanje područja Požeško-slavonske županije i što to ona trenutno pruža turistima. Te zaključno u posljednjem četvrtom dijelu iznose se prednosti i mane zašto sportski turizam ima potencijal u Požeško-slavonskoj županiji te prijedlozi nekih lokacija koje su idealne za razvoj sportskog turizma.

2. SPORTSKI TURIZAM

Svjetska turistička organizacija definira turizam kao aktivnosti za odmor, odnosno putovanje ljudi u mjesta izvan svog uobičajenog okruženja ne više od jedne godine u svrhu provođenja slobodnog vremena ne manje od 24 sata u poslovne i druge svrhe. Nakon što smo definirali turizam kao pojam možemo i specifičan oblik turizma koji ćemo i obraditi u ovom radu, a to je sportski turizam. Sportski turizam odnosi se na putovanja koja uključuju ili promatranje ili sudjelovanje u sportskom događaju, dok se odmaraju od uobičajenog okruženja turista. Sportski turizam je brzo rastući sektor globalne turističke industrije (Commonwealth of Australia (2000) „Towards A National Sports Tourism Strategy“ (PDF). Retrieved November 6, 2009). Sportski turist je pojedinac koji prisustvuje sportskom događaju kao sudionik sportskog natjecanja ili kao gledatelj kako bi promatrao i svjedočio natjecanju. Sudionički sportski turist opisuje pojedinca koji putuje kako bi sudjelovao u sportskim natjecanjima koja neizbježno dovode do nekih potrošačkih ponašanja kao posjetitelja.

Premda turizam nije sportska grana, turizam kao takav uključuje mnogobrojne sportske aktivnosti, manifestacije, rekreacijske događaje i slično. Samim time možemo govoriti kako su sport i turizam dosta povezane pojave, za primjer možemo uzeti turizam na hrvatskoj obali koji je nezamisliv bez sportskih aktivnosti (ljetni sportski kampovi za mlade, razni oblici fitnessa u ugostiteljskim objektima pa sve do sporta na moru poput jedrenja, ronjenja, surfanja).

Bartoluci (2004) napominje kako se u Hrvatskoj sportski turizam pojavljuje kroz tri oblika:

- Natjecateljski sportski turizam
- Zimski sportski turizam
- Ljetni sportski turizam

Natjecateljski sportski turizam se odnosi na putovanje zbog sudjelovanja u sportskim natjecanjima koja mogu biti domaća i međunarodna. Danas je putovanje pristupačnije nego je to bilo prije. Značajan broj ljudi se odlučuje na putovanje zbog određenog sportskog događaja gdje se može kao primjer navesti utakmica Lige prvaka, međunarodna natjecanja u atletici, biciklizam, zatim rukometna utakmica i slično.

Zimski sportski turizam se odnosi na aktivnosti koje se provode u planinama, no, mogu biti i na moru. Pretežno se misli na aktivnosti skijanja, skijaško trčanje, sanjkanje, klizanje i planinarenje. Sportska skijaška postignuća hrvatskih skijaša su doprinijela razvoju sportskog turizma.

U Hrvatskoj je ipak najrasprostranjeniji ljetni sportski turizam koji je najviše razvijen u obalnom dijelu Hrvatske (Dalmacija i Istra), premda se sve više ovaj oblik turizma širi na destinacije koje imaju rijeke, jezera i planine. Brojne ljetne aktivnosti kao što je jedrenje, plivanje, veslanje, ronjenje, biciklizam, sportske škole za djecu i slično nude turistima osjećaj razonode, ugone i ispunjenosti.

2.1. Povijesni razvoj sportskog turizma

Sve do relativno nedavno povjesničari turizma uglavnom su obraćali malo pozornosti na sport, unatoč njegovoj povijesno važnoj ulozi glavne turističke atrakcije. No, poveznica sporta i turizma datira još iz drevnih vremena, iz vremena antičke Grčke kada se primjerice putovalo na velike sportske priredbe. Turizam i sport ne samo da su postali dvije vrlo popularne, globalne, društvene aktivnosti koje su se izrazito razvile od dvadesetog stoljeća do danas, već su obje aktivnosti postale dio naše globalne kulture. Nositelji tih dviju pojava u pravilu su jednaki subjekti. Niz je tehnoloških, društvenih i političkih promjena u svijetu, koje su uvjetovale bitne promjene obilježja turističke potražnje, a sukladno tome i odgovarajuće prilagodbe na strani ponude. (Magaš, D., Vodeb, K., Zadel, Z., Menadžment turističke organizacije i destinacije, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2018.)

Nadalje, uzmimo primjer pandemije izazvane virusom COVID-19 koja je i dalje aktualna. Pandemija je donijela ogromne prekide u svim područjima globalnih društava i ljudskih života, uključujući, ali ne ograničavajući se na ekonomski, društveni, politički i kulturni kontekst. U isto vrijeme, sportski turizam postao je važno sredstvo za smanjenje tjeskobe, suočavanje sa stresom i rješavanje problema mentalnog zdravlja. Individualne ili tjelesne aktivnosti u malim grupama na otvorenom kao što su trčanje, vožnja biciklom, planinarenje i vožnja čamcem postale su popularan sportski izbor za ljude diljem svijeta (Yoosefi Lebni, J.; Moradi, F.; Salahshoor, MR; Čaboksavar, F.; Irandoost, SF; Nezhaddadgar, N.; Ziapour, A. Kako je pandemija COVID-19 utjecala na ekonomske, društvene, političke i kulturne čimbenike: lekcija iz Irana. *Int. J. Soc. Psihijatrija* 2020).

2.2. Sportski turizam u Republici Hrvatskoj

Kako bi se poboljšala ponuda hrvatskog turizma, Vlada Republike Hrvatske 2013. godine donosi Strategiju razvoja turizma u RH do 2020. godine. Ona pokazuje važnost i naglašava razne oblike turizma, a jedan od njih je i sportski turizam. S obzirom na komparativne prednosti koje imamo, sport i rekreacija bi se trebali zapravo promovirati kao jedan od ključnih proizvoda s obzirom na to da se može jednako uspješno razvijati u planinama, toplicama, ali i na moru. Da bi neko područje optimalno iskoristilo sve svoje resurse, u ovom slučaju resurse za razvoj sportskog turizma, mora poznavati svoju ponudu, ali i spoznati karakteristike buduće turističke potražnje kako bi svoje napore usmjerila prema pravom tržišnom segmentu na odgovarajući način. Prema podacima Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka Republike Hrvatske 2002. godine sportske je manifestacije u Hrvatskoj posjetilo 91 555 posjetitelja, od čega 32 % stranih. Mogućnosti za razvoj sportskog turizma postoje i na moru i u toplicama. Na hrvatskom dijelu jadranske obale nalaze se brojni sportski tereni koji nisu adekvatni za korištenje tijekom cijele godine. Izgradnja novih i adaptacija postojećih omogućila bi potpunije iskorištavanje turističkih kapaciteta u predsezoni i posezoni. Toplice bi primjerice mogle kombinirati neke sportske programe s programima zdravstvenog turizma, za oporavak sportaša, osoba koje se sportom bave rekreativno, osoba s invaliditetom i sl. Dosadašnja iskustva u Hrvatskoj, kao i u drugim razvijenim receptivnim turističkim zemljama, pokazala su da ulaganja u razvoj sportskog turizma pridonosi unapređenju ukupne kvalitete turizma. Ekonomska osnova sportsko-rekreacijskih programa može biti novi izazov poduzetnicima za razvoj sportskog turizma u Hrvatskoj (Bartoluci i sur., 2007).

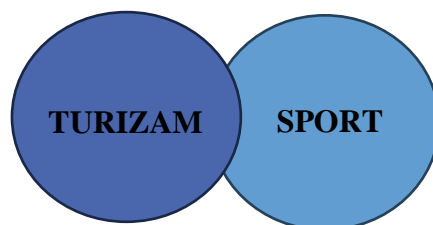
Ulaskom u EU, Hrvatska je započela suočavanje s novim izazovima, ali i s novim prilikama u turizmu. Prihvaćena je od strane EU kao turistički potencijal što je potrebno iskoristiti u interesu rasta u svim područjima gdje je to potrebno, a koristeći se vrijednostima sustava održivog razvoja i konkurentne strategije EU na području turizma.

2.3. Povezanost sporta i turizma

Povezanost sporta i turizma se najviše ogleda u sličnosti funkcija koje možemo svrstati u dvije skupine: 1) društvene ili humanističke funkcije, 2) ekonomske funkcije. U društvene ili ekonomske funkcije pripada zdravstvena, odgojno-obrazovna i socijalno-politička funkcija. Ekonomske funkcije se realiziraju većinom u okviru turističkih organizacija, ali i izvan turizma te se mogu valorizirati kao izravni i neizravni ekonomski učinci. Izravni ekonomski učinci sporta u turizmu ostvaruju se na temelju prodaje sportsko-rekreacijskih usluga u turističkim ili sportskim poduzećima te se ostvaruju kroz razliku prihoda i troškova sportskih usluga. (Otočan, 2016). Neizravne učinke stvaraju turisti kojima je sport primarni motiv putovanja, a manifestiraju se kroz različite oblike turističkog prometa. To su sportaši i rekreativci koji sudjeluju na raznim programima koji se odvijaju, najčešće, u predsezoni i posezoni u obliku natjecanja, turnira ili igara. Neki resursi koji su u prošlosti omogućili razvoj upravo ove vrste turizma u Istri, danas nisu dovoljno dobro iskorišteni. Sportska ponuda je u većini gradova jako dobro razvijena te se svakim danom sve više proširuje i nadopunjava novim sadržajima. No ipak, ostaje pitanje mogu li se raspoloživi resursi još bolje iskoristiti ili je to njihov maksimum i proširenje ponude treba temeljiti na ostalim oblicima turizma (Otočan 2016).

Sport i turizam su dva područja koja su često povezana. Sport i rekreacija su važan dio turističke ponude mnogih odredišta. Turizam i sport zajedno mogu doprinijeti privlačnosti destinacije i povećati prihod. Naprimjer, turisti često posjećuju destinacije zbog sportskih događaja kao što su Olimpijske igre, Svjetsko prvenstvo u nogometu ili teniski Grand Slam turniri, a samim time uz iskustvo doživljaja sportskih događaja koriste i mogućnosti dodatnog upoznavanja mjesta područja gdje se događaj odvija.

Slika 1 Povezanost turizma i sporta

Izvor: Hinch, T. & Higham, J.: Sport Tourism Development, Cromwell Press, Clevedon, 2004.

Iz ovog shematskog prikaza vidljiva je međusobna zavisnost ovih pojava, sport obuhvaća turističke aktivnosti, a turizam se, s druge strane, barem jednim dijelom zasniva na sportu i rekreaciji. Važnu su ulogu kod jačanja ove poveznice odigrale promjene u društveno-ekonomskim odnosima jer su putovanja i bavljenje sportom postali dostupni širokom sloju ljudi, a ujedno je ovakav pristup postao središnji način životne filozofije. Osim prihvaćanja činjenice da su sport i putovanja postala dostupna svima, druga je ključna vrijednost promjene da su sport i putovanja postali središnji aspekti načina života (Kostelac i sur., 2016).

3. POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA

Požeško-slavonska županija smještena je na istoku Republike Hrvatske sa sjedištem u gradu Požegi te gradovima Kutjevo, Lipik, Pakrac i Pleternica i općinama Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika. Županija koja je jedan od većih depopulacijskih prostora u RH. Iako na „lošem glasu“ njena bogata kulturna i povijesna baštine te očuvana priroda potencijali su za razvoj turizma. Neki od primjera koji su potencijal za jačanje turističke ponude brojne su vile, dvorci te Toplice Lipik i Državna ergela. Svi ti resursi su potencijal za razvoj brojnih grana selektivnog turizma.

Tradicija poduzetništva i obrtništva te metaloprerađivačke, tekstilne, drvne i prehrambene industrije okosnica su daljnjem razvitku Požeško-slavonske županije. Županija je poznata i kao poljoprivredno područje, posebice po vinarstvu i vinovoj lozi te pruža visoke mogućnosti brendiranja županije kao vinske destinacije. Potencijali ulaganja u Požeško-slavonsku županiju nalaze se i u bogatstvu prirodnim resursima i sirovinama, dugogodišnjoj tradiciji poljoprivredne proizvodnje na više od 5000 OPG-ova i trgovačkih društava. (<https://www.panora.hr/investicije/osnovni-pokazatelji>)

Poznata je po dugoj povijesti o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi. U rimsko doba Požeška kotlina je nosila naziv „Vallis Aurea“ – Zlatna dolina. Od srednjeg vijeka možemo pouzdano pratiti pisanu povijest naše županije koja se po prvi put spominje 1210. godine. Požega se spominje 1227. godine kao utvrda i sjedište županije i bila je jedan od najvažnijih gradova srednjovjekovne Slavonije. Uz Požegu, važna mjesta u to vrijeme bili su: Kaptol, Kutjevo, Pleternica, Velika i Pakrac u kojemu je jedno vrijeme bila kovnica novca (Banovac). U vrijeme 150-godišnje osmanlijske vladavine Požega je bila sjedište sandžaka koji je obuhvaćao veliki dio Slavonije, dok je Pakrac kraće vrijeme također bio sjedište sandžaka. Nakon izгона Turaka, sredinom XVIII. stoljeća dolazi do obnove županije koja obuhvaća znatno veći prostor od srednjovjekovne županije, a Požega dobiva status slobodnog i kraljevskog grada. Kao važno kulturno, prosvjetno, gospodarsko i vjersko središte, Požega u XIX. stoljeću nosi laskavu titulu „Slavonska Atena“. (<https://www.pszupanija.hr/o-zupaniji/povijest-zupanije.html>)

Slika 2 Karta RH s ucrtanom Požeško-slavonskom županijom

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Po%C5%BEE%C5%A1ko-slavonska_%C5%BEupanija

U Požeško-slavonskoj županiji postoji tradicija ali i dodatni potencijali, očuvani okoliš i prirodni resursi. Bogata kulturna i povijesna baštine te očuvana priroda potencijali su za razvoj kontinentalnog turizma, posebice jačanja kulturnog turizma, kulturnih i kreativnih industrija. Ovi resursi također su i potencijal za intenzivniji razvoj ostalih selektivnih oblika turizma kao što su lovni, ruralni, sportski. Neki od primjera koji su potencijal za jačanje turističke ponude brojne su vile, kurije, dvorci te Toplice Lipik i Državna ergela Đakovo – Lipik, Park prirode Papuk.

3.1. Turistička ponuda Požeško-slavonske županije

Požeško-slavonska županija se odlikuje brojnim povijesnim i kulturnim događajima koji većinom privlače turiste. Primjerice, Festival slavonske glazbe poznatiji i kao Zlatne žice Slavonije. Spektakularna priroda, aktivni odmor, vrhunski zalogaj, odlična zabava, dobro društvo i poznata slavonska gostoljubivost opisuju Požeško-slavonsku županiju kao destinaciju u kojoj su jesen i zima u bojama zlata.

No, najveća turistička znamenitost u županiji je Park prirode Papuk koji je i jedno od glavnih obilježja istočnog dijela Hrvatske. Unutar samog Parka prirode nalaze se brojna područja koja imaju veći stupanj zaštićenosti, a to su Jankovac, Rupnica, Stari hrastovi, Staništa tise. Upravo

Park prirode Papuk je postao popularno mjesto jer su potrebe urbaniziranog čovjeka za izvornom i sačuvanom prirodom sve veće, a izleti u prirodu jedan su od najboljih načina da se odmakne od životne svakodnevice. Park prirode Papuk proglašen je parkom prirode 1999. godine, a 2007. UNESCO ga proglašava svjetskim geoparkom. Na njegovim obodima ostaci su veličanstvenih srednjovjekovnih gradova, na padinama pitoreskna mjesta u kojima buja život, a u gustim i raznolikim šumama skriva se bogat biljni i životinjski svijet. Brojne planinarske staze omogućuju posjetiteljima šetnju slikovitom prirodom koja je privlačna i različita u svako godišnje doba. Najrasprostranjenija bijela sorta vina toliko se udomačila u Hrvatskoj da je mnogi stručnjaci smatraju autohtonom na području Požeško-slavonske županije daje vrhunske rezultate. Ovdje su smješteni neki od najpoznatijih hrvatskih podruma te tri vinske ceste: Vinogorje Požega-Pleternica, Vinogorje Kutjevo i Vinogorje Pakrac, s tridesetak vinarija koje je moguće obići i biciklom. (<https://www.pp-papuk.hr/>)

3.1.1. Manifestacije

Na području Požeško-slavonske županije postoji duga tradicija održavanja manifestacija raznih karaktera u kojima se prikazuje tradicija, običaji, povijest i kultura regije. Ponajviše manifestacija se održava upravo u sjedištu Požeško-slavonske županije, to jest u gradu Požegi.

Slika 3 Marketinški vizual 2022. godine glazbenog festivala Zlatne žice Slavonije

Izvor: <https://www.turistickeprice.hr/najveci-festival-tamburaske-glazbe-zlatne-zice--nudi-mnogo-vise-od-pjesme-i-tambure/>

Najpoznatija manifestacija je glazbeni festival koji svoju tradiciju neguje od davne 1969. godine kao simbol za tamburašku slavonsku glazbu. Nadalje, prvi dan ljeta Požežani pale Ivanjski krijes kao jedan od starijih običaja koji privlači brojne turiste iz raznih dijelova

Hrvatske koji uživaju u predstavljaju kulena i vina te glazbenom programu. U posljednjih nekoliko godina razvio se i novi festival na području grada Kutjeva, koji organiziran Udruga Kutjevačkih vinara pod imenom Festival graševine. (<https://zlatne-zice-slavonije.hr/>)

3.1.2. Smještajni i ugostiteljski objekti

Požeško-slavonsku županiju odlikuju smještajni kapaciteti bazirani na ruralnom turizmu. Samim time smještajni objekti se nalaze na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, takozvanim OPG-ovima koji uz već spomenute smještajne kapacitete nude i bogatu ugostiteljsku lepezu proizvoda. Počevši od domaćih autohtonih mesnih prerađevina te slavonskog čobanca ili fiš paprikaša, raznih alkoholnih i slatkih pića pa sve do slastica. Osobito dobru gastro scenu moguće je vidjeti u dane Vincelova i Martinja kada su velike proslave vinskih svetkovina. Svakako najpoznatija Požega pruža i najbogatiju ugostiteljsku ponudu gdje možete kušati poznati odrezak Barun Trenk te popiti najpoznatije vino iz Požeškog, odnosno Kutjevačkog kraja, a to je Graševina koje je poznato vinarima iz cijeloga svijeta.

Slika 4 Kolaž fotografija smještajnih kapaciteta u PSŽ

Izvor: <https://www.booking.com/>

Neke od lokacija koje su već sada na dobrom glasu kao turistički smještajni objekt su Kuće za odmor Holiday House Papuk koje se prostiru na području Novog Zvečeva, Kamp odredište Duboka na padinama mjesta Velike te Prenocište Zlatni lug na rubnom dijelu grada Požege. Dok ugostiteljsku scenu čine restorani u slavonskom štihi: Stari Fenjeri, Schon Blick te Zlatni Lug. Shodno, požeška regija se može pohvaliti bogatstvom osiguranog smještajnog i ugostiteljskog kapaciteta koji je prepoznat i na raznim natjecanjima.

3.2.Sport u Požeškoj-slavonskoj županiji

U Požeško-slavonskoj županiji postoji nekoliko sportova koji su popularni i često se igraju:

- Nogomet - najpopularniji sport u regiji, a među uspješnijima klub je NK Slavija Pleternica
- Rukomet - Požega ima dugu povijest rukometa te uspješnu momčad RK Požega
- Košarka - uspješni klubovi su KK Pakrac i ŽKK Plamen Požega
- Stolni tenis - STK Požega ima dugu i uspješnu tradiciju
- Odbojka - OK Vallis Aurea i OK Pakrac su dva vrijedna sportska kolektiva

Također, u regiji postoje i klubovi i udruge koje se bave drugim sportovima poput atletike, gimnastike, boksa i drugih.

3.2.1. Brdsko hodanje i biciklizam

Sjeverni obronci Požeške gore su nešto zahtjevniji teren, no i dalje se radi o stazama za lagano planinarenje ili brdski biciklizam. Označene pješačke i biciklističke staze koje prolaze njenim vrhovima, mahom pokrivenim voćnjacima i vinogradima, prolaze rutom s nekim od najljepših pogleda.

Krndija, Pšunj, Papuk, Požeška gora i Dilj gora imaju oko 150 planinarskih obilaznica u Hrvatskoj, s više od 300 kilometara, najdulji je i najstariji slavonski planinarski put. Od 1957. kada je otvoren, samo desetak planinara prošlo ga je odjednom. Čak devet dana trebalo im je za taj pothvat. Nekada mu je početak bio na željezničkoj postaji Londžica, vodio je preko Krndije i Papuka do Strmca na Pšunju, imao je dvadesetak kontrolnih točaka i bio je upola kraći od današnje trase. U novom vremenu promijenio je ime u Pohod slavonskim planinama, kružnog je oblika te spaja planinarske domove Omanovac iznad Pakraca i Petrov vrh iznad Daruvara i sadrži ukupno 35 kontrolnih točki. (<https://slavonia-pozega.croatia.hr/>)

3.2.2. Lov i ribolov

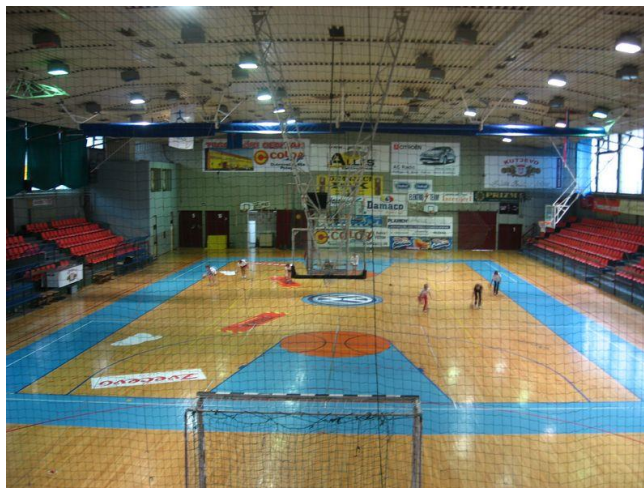
Zahvaljujući brojnim šumarcima koji presijecaju plodna polja Požeške doline, te posebice zbog prostranih i bujnih šuma na obroncima Požeške gore te ostalih gora, Krndije, Papuka, Pšunja i Dilj gore te mnoštvo potoka i manjih ribnjaka vrlo je popularan sportsko-rekreativni ribolov.

Požeške rijeke nisu, poput mnogo poznatijih slavonskih rijeka, Save, Drave i Dunava, prvi izbor strastvenim „pecarošima“ dok planiraju svoj ribički izlet, ali to bi svakako trebali biti ribnjaci smješteni u okolici u kojima je uz šarana, štuku i soma, a za razliku od spomenutih velikih rijeka, moguće pronaći i potočnu te kalifornijsku pastrvu. (<https://slavonia-pozega.croatia.hr/>)

3.2.3. Sportska rekreacija

Za sportsku dvoranu „Tomislav Pirc“ (poznatu i kao dvorana „Grabrik“) u centru grada Požege možemo reći kako je glavna dvorana za sportske događaje na području Požeško-slavonske županije. Velika dvorana rukometnih dimenzija, košarkaško igralište, mala dvorana za stolni tenis, 6 svlačionica, 1200 sjedećih mjesta.

Slika 5 Sportska dvorana Tomislav Pirc

Izvor: <https://www.sport-pozega.hr/objekti/sportska-dvorana-grabrik>

Na području Požeško-slavonske županije aktivan je veliki broj klubova koji su, za vrlo malu županiju, dobro sportsko rangirani i na državnoj razini. Većina sportskih aktivnosti se događa u 5 gradova Požeško-slavonske županije, a valja izdvojiti i razvijenost nogometnih klubova gotovo u svakom selu i općini. Samim time, možemo reći kako postoji zainteresiranost mladih i djece te naravno i odraslih s područja Požeško-slavonske županije za sport, ali kao najveću prepreku možemo izdvojiti nedostatak resursa te financijske potpore za bolje uvjete i razvoj sportskog obrazovnog kadra.

No, unatoč preprekama postoje i dobri primjeri koji se ističu, a to su klubovi s gradskog područja Požege, što je bilo i očekivano s obzirom na centraliziranu sredinu Požeško-slavonske županije, a neki od klubova su:

3.2.4. ŽKK Plamen Požega

Prvo košarkaško igralište izgrađeno je 1946. godine na terenu streljane u Grginom dolu. Odmah je 1947. pri poduzeću Granap osnovana ženska košarkaška ekipa, a iste godine i ženski klub Jedinstvo koji godinu dana kasnije ima i mušku ekipu s trenerom Dragom Rodićem. Dolaskom nastavnika fizičke kulture Milice i Zlatka Res-Koretić u Požegu podiže se sport na novu razinu, a posebno košarka što dovodi do osnivanja još jednog kluba, KK Mladost i izgradnje još jednog igrališta. Popularnost košarke, pogotovo ženske, pridonijelo je održavanje turnira - Prvenstvo Hrvatske 1948. i 1949. godine u Požegi. To bogato razdoblje košarke prekida se 1951. godine nakon rušenja igrališta na streljani i izgradnje atletskog stadiona gdje KK Mladost ostaje bez igrališta.

Dolaskom entuzijasta nastavnika Tomislava Pirca koji inicira izgradnju novog igrališta, 20. prosinca 1959. godine obnavlja klubove i mijenja ime u KK Požega koje traje do današnjih dana uz dodavanje imena sponzora kluba. Također, 1961. izgrađen je i stadion malih sportova u sportskoj dvorani Grabrik te tada počinje i plodno razdoblje. Košarka sve više dobiva na popularnosti. U nekoliko navrata ženski klub je bio pred ulaskom u prvu ligu. Nakon smrti dugogodišnjeg trenera Pirca krajem 1987. godine ženska košarka gotovo prestaje s radom i klub se stavlja u stanje mirovanja. Ponovno se ozbiljnije pokreće rad s najmlađima 1990. godine kada Blagojka Leko počinje raditi kao profesor u Kanižličevoj osnovnoj školi 1992. godine i s Vladimirom Engelmanom radi s najmlađima bez seniorske ekipe, ali se uključuju u natjecanja mlađih kategorija. Godine 1994. na skupštini kluba za predsjednika je izabran Drago Matošević i od tada se ponovno kreće mnogo ambicioznije s radom u svim kategorijama. Kada 1996. seniorsku ekipu preuzme prof. Blagojka Leko uz pomoć tajnika Vladimira Englmana i uz ambicioznost predsjednika Dragu Matoševića klub postaje član A-2 HKL gdje ostvaruju rezultate iznad očekivanja. U sezoni 2001./02. prvi puta klub igra kvalifikacije za ulazak u najviši rang natjecanja A-1 HKL, međutim u dvije utakmice ŽKK Salona je bio uspješniji. Sljedeće sezone klub ponovo igra kvalifikacije sa ŽKK Ragusom i u dramatičnoj utakmici uspijeva se plasirati u A-1 HKL. Od tada do danas ŽKK Plamen Požega nikada nije ispao iz najvišeg ranga natjecanja. 2011. godine nakon solidne sezone Grad Požega prestaje s

financiranjem kluba i odlukom skupštine klub se isključuje iz daljnjeg natjecanja u A-1 HKL i naredne tri sezone igra A-2 HKL iako svake godine osvaja prvenstvo, zbog nedostatka sredstava ostaje u drugoj ligi.

U sezoni 2015./16. ponovno se vraća u elitno društvo gdje i tada uspješno nastupa. U periodu od 2004. pa do 2009. u dva navrata mlađe kategorije redovno nastupaju na završnicama državnih prvenstava, a dva puta kao kadetska ekipa osvajaju treće mjesto te u juniorskom uzrastu dvije godine zaredom su druge u Hrvatskoj. Klub je u svojoj bogatoj povijesti dao mnogo državnih reprezentativki posebno u mlađim kategorijama. Tako su Martina Lovrić i Kristina Soldo u mlađim kategorijama bile svaka na 5 europskih prvenstava te sportašica koja sjedi na klupi jedne NBA ekipe je bivša igračica Ivana Šerić.

(<https://www.zkkplamenpozega.hr/povijest-kluba>)

Slika 6 ŽKK Plamen Požega danas

Izvor: (<https://pozeskivodic.com/zkk-plamen-pozega-nakon-jedne-sezone-izbivanja-ponovno-ce-biti-dio-regionalne-waba-lige/>)

Važno je spomenuti i općine Požeško-slavonske županije: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Veliku. Većina općina ima postojeće školske sportske dvorane s vanjskim igralištima za košarku, nogomet, odbojku i rukomet koje su namijenjene prvenstveno školskoj djeci za kvalitetnu provedbu nastave Tjelesne i zdravstvene kulture, školska natjecanja, sport, rekreaciju i humanitarne priredbe.

Treba izdvojiti općinu Velika koja je poznata po ŠRC Kamen Ingrad stadionu koji je jedan od suvremenijih i opremljenijih stadiona u Hrvatskoj, zadovoljava UEFA-ine kriterije za održavanje europskih natjecanja, ali već duže vrijeme nije u funkciji zbog nepravilnosti u vođenju samog kompleksa, nogometnog kluba i nadležnih osoba. Također, u Velikoj postoje i otvoreni bazeni za rekreaciju Aquapark Shuuuma. koji će u ovom završnom radu biti opisani

kao potencijal. Može se zaključiti kako infrastruktura postoji, samo je potrebno osmisliti plan i proširiti ponude te osigurati obnovu i održavanje trenutnih sportskih kapaciteta.

Slika 7 ŠRC Kamen Ingrad

Izvor: (<https://hr-hr.soccerwiki.org/stadium.php?stadiumdid=696>)

4. POTENCIJALI POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA

Požeško-slavonska županija ima mnoge potencijale za kreiranje sportsko turističkih događanja. Jedan od najznačajnijih potencijala je prirodna ljepota krajolika. Ta regija obiluje prekrasnom prirodom koja pruža mnoge mogućnosti za razne sportske aktivnosti kao što su planinarenje, biciklizam, trčanje, jahanje, ribolov i druge aktivnosti na otvorenom.

Također, postoje sportski klubovi koji organiziraju natjecanja na regionalnoj i državnoj razini u sportovima kao što su košarka, odbojka, rukomet i nogomet. Ovi događaji mogu privući mnoge sportske turiste koji žele uživati u sportu i ujedno posjetiti ovo prekrasno područje.

U cjelini, Požeško-slavonska županija ima mnoge potencijale koji se mogu iskoristiti za kreiranje sportsko-turističkih događanja. Potrebno je uložiti napore u promociju i organizaciju ovih događaja kako bi se privukli sportski turisti i doprinijelo razvoju turizma u regiji.

4.1. Motocross Glavica (Prvenstvo Hrvatske)

Motocross Glavica je mjesto gdje se održava tradicionalna moto utrka na Glavici pored Požege u okviru Međunarodnog otvorenog prvenstva Hrvatske u cestovnim utrkama. Organizator utrke je Moto klub Požega-Promet, a pokrovitelji su Požeško-slavonska županija i Grad Požega.

U nastavku ćemo nabrojati neke od potencijala i ideja koju su iskoristive za ovakav tip sportskog turizma:

- Trening kampovi – uređenje područja tijekom cijele godine s dodatnim smještajnim kapacitetima i obogaćenim sadržajem za trening
- Turistička ruta – uključivanje u turističke rute poput moto tura, što bi moglo privući ljubitelje koji žele doživjeti adrenalinske avanture
- Različiti događaji - osim natjecanja, mogu se organizirati i drugi događaji na motocross stazi, poput festivala hrane ili koncerata koji bi privukli širi raspon publike
- Povećanje razvoja lokalne zajednice – mogućnost doprinosa povećanju razvoja lokalne zajednice putem zapošljavanja ljudi, iznajmljivanjem smještaja za posjetitelje i poticanjem razvoja drugih turističkih usluga u okolici staze.

4.2. Adrenalinski park Duboka

Adrenalinski park Duboka u prekrasnom je Parku prirode Papuk. Adrenalinski park Duboka prostire se na površini od oko 4000 m² u dva poligona s različitim vježbama (spravama) koje se nalaze između stabala. Kako bi imali adekvatni sadržaj za potrebe svih uzrasta za odrasle je predviđen poligon s 12 elemenata, dok je drugi s 9 elemenata predviđen za djecu. Posebno je zanimljiv *zipline*, staza za spuštanje niz saju. (<https://visitslavonia.hr/istrazi-dozivi-i-uzivaj/park-prirode-papuk/adrenalinski-park-duboka>)

Adrenalinski park Duboka je atrakcija koja nudi mogućnost aktivnog odmora i zabave te je stoga zanimljiva destinacija za turiste koji žele uživati u avanturama u prirodi. Neki od potencijala turizma u ovom parku su:

- Aktivan odmor u prirodi - park nudi veliki broj aktivnosti u prirodi, poput penjanja na stijene, *zipline-a*, spuštanja niz kanjon, vožnje biciklima i slično, što je idealno za turiste koji vole aktivni odmor
- Edukacija o prirodi - posjetiteljima se pruža prilika da nauče nešto o prirodi koja ih okružuje, a može se organizirati i poseban program edukacije o biljkama i životinjama
- Organiziranje posjeta grupa - park može biti idealna destinacija za grupe poput osnovnoškolaca, srednjoškolaca, poslovnih grupa i raznih organiziranih turističkih grupa

Ukupno gledano, Adrenalinski park Duboka nudi mnoštvo potencijala za razvoj turizma u ovom dijelu Hrvatske. Mnogi turisti žele pobjeći od uobičajenih turističkih atrakcija i umjesto toga doživjeti nešto novo i izazovno što ovaj park uistinu i nudi.

4.3. Potencijali razvoja sportsko turističkih događaja u županiji s obzirom na lokacijske resurse

Perspektive razvoja imaju sve one destinacije koje raspolažu prirodnim i ostalim resursima koji su potrebni da bi se turizam mogao odvijati. Sportski se turizam svakako može dodatno razvijati u Hrvatskoj, ali i u svim zemljama koje imaju preduvjete za to, naravno uz pravilne mjere i prikladna ulaganja. Sve se više ukazuje potreba za suradnjom i interakcijom dionika radi povećanja turističke potrošnje i stvaranja dobrog imidža destinacije. Važan čimbenik koji potiče razvoj jest promocija koja uključuje promidžbene aktivnosti i marketing. Adekvatnom

promocijom turistička destinacija može oživjeti, dobra promocija može utjecati na prepoznatljivost destinacije na svim razinama. U današnjem svijetu veliku ulogu imaju promocije na društvenim mrežama te mobilne aplikacije koje promoviraju i daju pristup informacijama i uslugama vezanih uz određenu destinaciju. Sportski turizam može služiti destinaciji kao faktor produljenja sezone te kao sredstvo smanjenja pritiska turističke potražnje u ljetnim mjesecima. Dodatno, težeći ostvarenju kvalitativnog pomaka iz koncepta turističkog razvoja prema održivom turizmu visoke dodane vrijednosti potrebno je raditi i na ispunjavanju važnih smjernica kojih se turizam kao takav treba držati, a to su:

- Osigurati ravnomjerniji regionalni turistički razvoj
- Ublažiti sezonalnost turističkih aktivnosti
- Unaprijediti strukturu i kvalitetu smještajnih kapaciteta
- Osigurati kvalitetne ljudske potencijale u turizmu
- Osigurati inovativnu i digitalnu transformaciju turizma

Dosadašnja iskustva u Hrvatskoj, kao i u drugim razvijenim receptivnim zemljama, pokazala su da ulaganje u razvoj sportskog turizma pridonosi unaprjeđenju ukupne kvalitete turizma. Osim toga, istraživanja pokazuju da takve investicije mogu biti profitabilne posebno kod nekih sportskih sadržaja i programa. Ekonomska osnova sportsko-rekreacijskih programa može biti izazov poduzetnicima za razvoj sportskog turizma u Hrvatskoj. (Čavlek et al. 2011:303).

Nadalje, u radu ćemo opisati nekoliko primjera koji se mogu izdvojiti s područja Požeško-slavonske županije kao potencijal za razvoj sportskog turizma te će se za svaki lokalitet ponuditi nekoliko primjera s kojima bi navedena lokacija mogla privući turiste:

- Državna ergela Lipik
- Izletišta i planinarski dom Omanovac
- Park prirode Papuk

4.3.1. Državna ergela Lipik

Državna ergela Lipik danas predstavlja živi spomenik Domovinskog rata, povijesti i tradicije uzgoja konja, a ujedno je i dom sedamdeset predivnih lipicanaca.

Ergela svojom turističkom ponudom objedinjava kulturno-povijesni, ruralni i tradicijski doživljaj zapadne Slavonije, a pri tome ujedno pruža svim posjetiteljima cjelokupni užitak

druženja s konjima, vožnje fijakerom kroz prekrasan grad Lipik te rekreativno jahanje predivnom i očuvanom prirodom ovoga kraja.

Slika 8 Državna ergela Lipik

Izvor: <http://dedl.hr/hr/drzavna-ergela-lipik>

Sportski turizam na Državnoj ergeli u Lipiku može biti izuzetno zanimljiv i atraktivan. Državna ergela Lipik ima bogatu tradiciju uzgoja konja lipicanske pasmine i nudi različite mogućnosti za razvoj sportsko-turističkih događaja. Evo nekoliko prijedloga:

Jahanje i trening konja - Ergela Lipik može organizirati jahačke tečajeve za posjetitelje različitih dobnih skupina i iskustava. Turisti imaju priliku naučiti osnove jahanja ili usavršiti svoje vještine uz stručno vođenje. Također, mogu se organizirati trening sesije za konje, gdje posjetitelji mogu sudjelovati u treniranju i brizi za konje. (<http://dedl.hr/hr/drzavna-ergela-lipik>)

Konjički izleti - organizacija konjičkih izleta u okolici uz prirodni krajolik. Posjetitelji mogu uživati u vožnji konjima kroz šumske staze i polja. Ovo je odlična prilika za upoznavanje ljepota prirode i istovremeno doživjeti vožnju fijakerom i jahanje na prekrasnim konjima.

Sportska natjecanja - Ergela Lipik može biti domaćin sportskih natjecanja u jahanju. To može uključivati natjecanja u preponskom jahanju, *dressage* ili konjičke utrke. Organizacija turnira ili prvenstva koji privlače profesionalne jahače, ali i pružaju priliku amaterima da sudjeluju u tim događajima.

Edukativni programi - Ergela Lipik može razviti edukativne programe za posjetitelje koji žele naučiti više o povijesti i uzgoju lipicanskih konja. Ovo može uključivati vođene ture,

prezentacije i demonstracije kao i sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima poput hranjenja i čišćenja konja.

Smještaj i ugostiteljstvo - otvaranje smještajnih kapaciteta poput hotela, pansiona ili seoskog turizma na samoj ergeli. Također, otvaranje restorana ili kafića kako bi posjetiteljima omogućili potpuno iskustvo boravka na ergeli.

4.3.2. Izletište i planinarski dom Omanovac

Planinarski dom Omanovac nalazi se u Pakracu na 655 metara nadmorske visine. Nalazi se na najvišoj točki istoimene šumovite i strme gorske kose iznad sela Šeovice, na čistini okruženoj crnogoričnom šumom. Dom je reprezentativna velika dvokatna zgrada s terasom i širokim balkonom. Opremljen je kuhinjom, sanitarnim čvorom, dvije sale koje zajedno mogu primiti 100-tinjak osoba, uređenim travnjacima, velikim i malim nogometnim igralištem, prostorima za pečenje roštilja, velikim križanjem psunjskih planinarskih staza na koje usmjerava centralni putokaz na livadi pored planinarskog doma. Pokraj doma je skijalište s vučnicom. (<https://visitslavonia.hr/planiraj/smjestaj/planinarski-domovi/omanovac/>)

Slika 9 Izletište Omanovac

Izvor: <https://visitslavonia.hr/planiraj/smjestaj/planinarski-domovi/omanovac/>

Izletište Omanovac u Parku prirode Papuk također nudi veliki potencijal za razvoj sportskog turizma. Nalazi se na vrhu brda Omanovac i pruža prekrasan pogled na okolnu prirodu. Evo nekoliko ideja za sportsko-turističke događaje na tom području:

Planinarenje i pješaćenje - Omanovac je idealno polazište za planinarenje i pješaćenje po stazama Parka prirode Papuk. Mogućnost za vođene ture za posjetitelje svih dobnih skupina i iskustava s fokusom na istraživanje prirodnih ljepota Papuka. Stvaranje različitih ruta i staza koje su prilagođene različitim razinama kondicije i interesa.

Biciklizam - širenje biciklističke staze oko Omanovca koje će omogućiti posjetiteljima da istraže okolno područje na dva kotača koje će privući rekreativne bicikliste i ljubitelje brdskog biciklizma. Također, iznajmljivanje bicikala za one koji nemaju vlastiti.

Paraglajding i zmajarstvo - zahvaljujući visini i povoljnim vremenskim uvjetima, Omanovac može biti sjajno odredište za paraglajding i zmajarstvo. Otvaranje paraglajding škole ili organizacija događaja poput letačkih demonstracija i natjecanja. Ovo će privući avanturiste i ljubitelje ekstremnih sportova.

Kampiranje i avanturistički vikendi - ulaganje u kampove i programe avanturističkih vikenda na Omanovcu. Aktivnosti poput noćnih planinarenja, kampiranja u prirodi, vatre na otvorenom i *team building* programa kako bi privukli posjetitelje koji žele iskusiti pustolovinu.

4.3.3. Park prirode Papuk

Park prirode Papuk obuhvaća prostorno najveći dio planine Papuk, te djelomično Krndije generalnog pružanja SZ-JI. Prostire se na površini od 336 km² (33 600 ha), a nalazi se administrativno na području dviju županija, Požeško-slavonske i Virovitičko-podravske.

Slavonska planina – Papuk. Iz dubina nekadašnjeg Panonskog mora izdiže se na gotovo tisuću metara nadmorske visine vrhovi Papuka. Ovo geološki najraznolikije područje Hrvatske prvi je i jedini geopark u Hrvatskoj. Njegovi slojevi otkrivaju povijest koja je u potpunosti mijenjala lica prostora, od Panonskog mora do raskoši stabala stoljetne bukve. (<https://www.pp-papuk.hr/>)

Za Papuk nije potrebno puno da se još bolje razvije u poznatiju lokaciju za sportski turizam jer već i sada omogućuje mnoštvo aktivnosti s obzirom na bogatu prirodnu i kulturnu baštinu svog područja, evo nekoliko prijedloga za sportsko-turističke događaje u Parku prirode Papuk:

Planinarenje i pješaćenje - Papuk je poznat po svojim prekrasnim planinskim stazama i šumovitim pejzažima. Planinarske i pješačke ture različitih razina težine, kako za rekreativce

tako i za iskusnije avanturiste. Promocija posebnih ruta koje vode do vidikovaca, slapova ili drugih prirodnih atrakcija.

Biciklizam - Park prirode Papuk nudi raznolike biciklističke staze, od laganih do zahtjevnijih. Biciklističke ture koje će omogućiti posjetiteljima istraživanje netaknute prirode s posjetom selima, dvorcima i drugim zanimljivim točkama unutar parka.

Penjanje - Papuk ima stijene koje su pogodne za penjanje i *bouldering*. Organizacija penjačkih radionica i tečajeva za početnike i napredne penjače. Ovo će privući ljubitelje adrenalinskih sportova i avanturiste.

Ekološki i edukativni programi - ekološki i edukativni program koji će posjetiteljima pružiti uvid u zaštitu prirode, biljni i životinjski svijet te kulturnu baštinu Parka prirode Papuk.

5. ISTRAŽIVANJE POTENCIJALA POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE ZA RAZVOJ SPORTSKOG TURIZMA

U ovom će se poglavlju prikazati SWOT analiza te rezultati provedene ankete među ispitanicima, stanovnicima Požeško-slavonske županije.

5.1. Swot analiza

U nastavku na temelju SWOT analize bit će prikazane snage, slabosti, prilike i prijetnje za sportski turizam na području Požeško-slavonske županije. Prikazana SWOT analiza u nastavku je rezultat istraživanja i proučavanja različitih izvora te iz samog poznavanja područja i života na području Požeško-slavonske županije. Jasno je da je sam prostor u sjeni obalnog prostora Republike Hrvatske te da je teško doći do profiliranja na turističkom tržištu. No, valja istaknuti kako uz sve slabosti i prijetnje postoji mogućnost za siguran i bogat turizam na području Požeško-slavonske županije.

Tablica 1 Swot analiza potencijala Požeško-slavonske županije za razvoj sportskog turizma

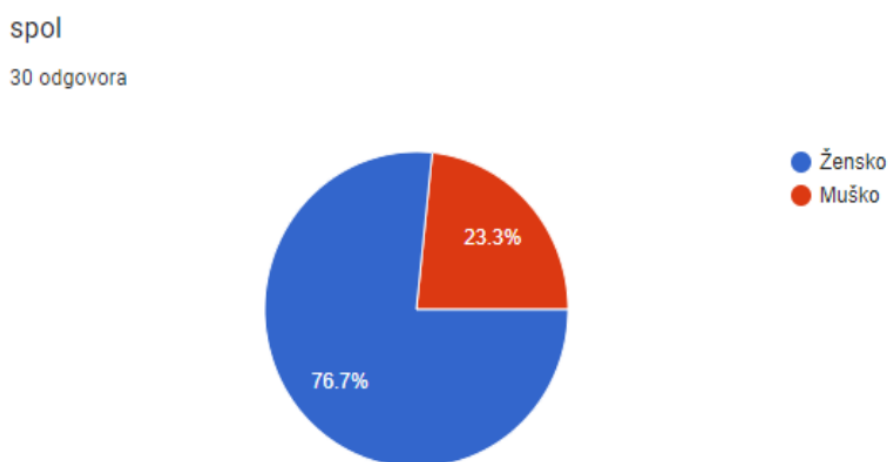
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ➤ ZAŠTIĆENA PODRUČJA ➤ RAZNOLIKOST KRAJOLIKA I TERENA ➤ MANIFESTACIJE ➤ NEISKORIŠTENI RESURSI ➤ BOGATA KULTURNO POVIJESNA BAŠTINA ➤ SIGURNOST 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ISELJAVANJE ➤ PROMETNA IZOLIRANOST ➤ ODLJEV MOZGOVA ➤ NEDOVOLJNA ULAGANJA ➤ NEDEFINIRANI IMIDŽ TURISTIČKOG MJESTA
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ➤ SURADNJA IZMEĐU REGIJA ➤ PROŠIRENJE CJELOGODIŠNJE SEZONE ➤ PRENAMJENA OBJEKTA U TURISTIČKE SVRHE 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ KONKURENCIJA ➤ POJAVA BOLESTI ➤ NEDOVOLJNA ZAINTERESIRANOST LOKALNOG STANOVNIŠTVA ➤ MIGRACIJA

Izvor: Izrada autora

5.2. Anketno istraživanje

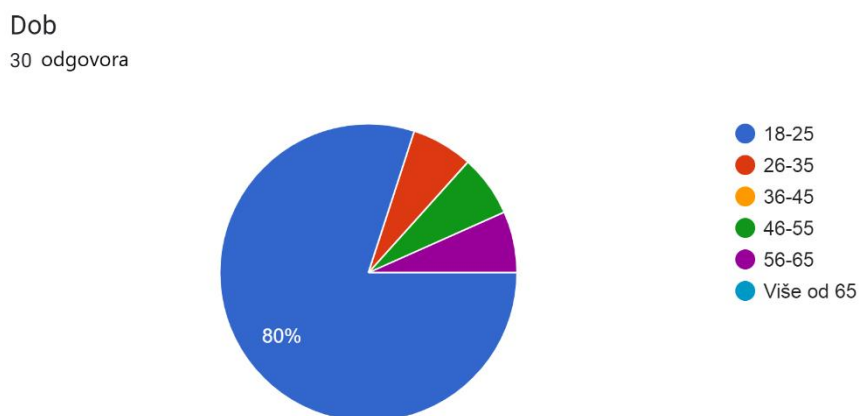
Provedeno je istraživanje putem alata Google obrasci. Istraživanje se sastojalo od 16 pitanja putem kojih se pokušalo doći do zaključka o iskustvu i interesu oko sportskog turizma globalno, ali i konkretno na primjeru Požeško-slavonske županije. U istraživanju je sudjelovalo 30 ispitanika, a istraživanje je uključivalo stanovnike upravo Požeško-slavonske županije jer njihovo mišljenje daje rezultate pomoću kojih bi se moglo provesti samo istraživanje.

Grafikon 1 Spol ispitanika

Izvor: Izrada autora

Grafikon 2 Dob ispitanika

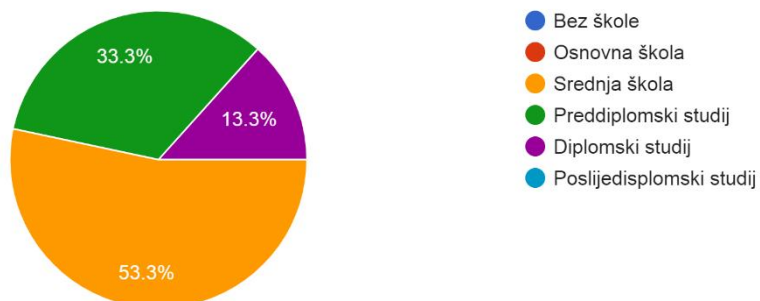

Izvor: Izrada autora

Grafikon 3 Stupanj obrazovanja ispitanika

Stupanj obrazovanja

30 odgovora

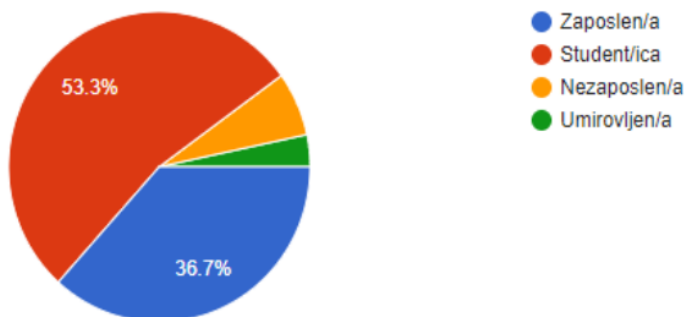

Izvor: Izrada autora

Grafikon 4 Radni status ispitanika

Radni status

30 odgovora

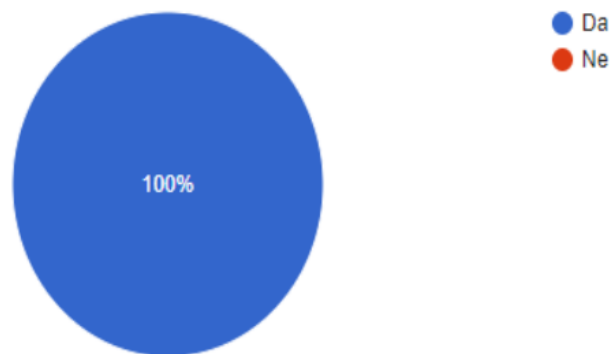

Izvor: Izrada autora

Grafikon 5 Prebivalište ispitanika

Jeste li stanovnik Požeško-slavonske županije?

30 odgovora

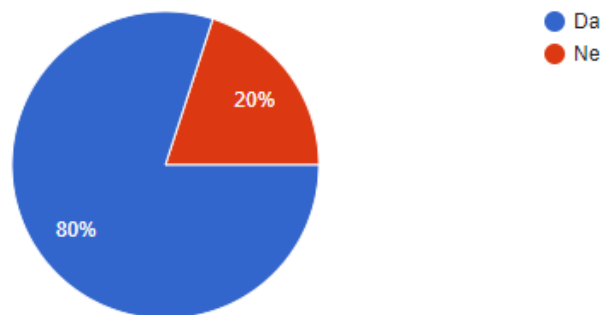

Izvor: Izrada autora

Grafikon 6 Postotak ispitanika koji posjećuju mjesta za bavljenje sportom

Posjećujete li mjesta namijenjena za bavljenje sportom (npr. stadion, sportske dvorane)

30 odgovora

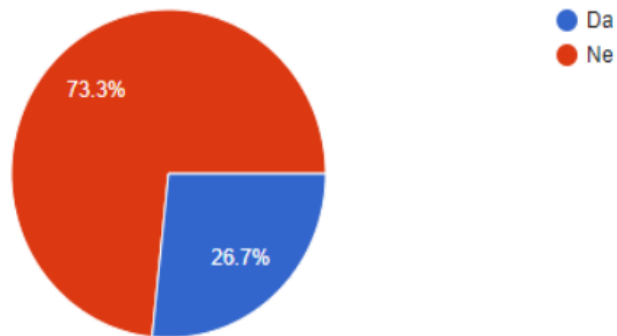
Izvor: Izrada autora

Iz priloženoga možemo zaključiti kako većina ispitanika, to jest njih čak 80% posjećuje lokacije namijenjene upravo bavljenju sportom. U te bismo lokacije ubrojili mjesta poput sportskih dvorana, stadiona i sl., dok je njih 20% izjavilo kako takva mjesta ne posjećuju. Iz navedenoga se grafikona može zaključiti kako ovakav postotak može biti rezultat financijske situacije ljudi, posla kojim se oni bave, koliko oni sami smatraju da je bitno baviti se sportskom aktivnošću te način njihovoga razmišljanja.

Grafikon 7 Postotak boravka u smještajnim objektima Požeško-slavonske županije

Jeste li boravili u nekom od smještajnih kapaciteta Požeško-slavonske županije?

30 odgovora

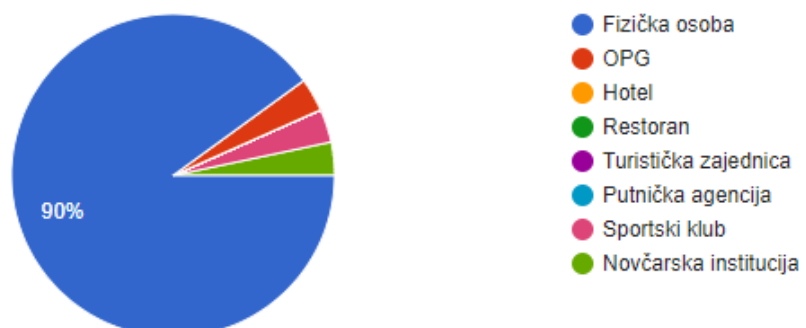
Izvor: Izrada autora

Iz priloženog grafikona možemo vidjeti da je postotak ispitanika koji su boravili u nekom od smještajnih kapaciteta Požeško-slavonske županije 26,7%, dok je postotak onih koji nisu uopće boravili u nekom od smještajnih objekata dosta veći te broji 72,3%. Ovaj nam grafikon daje perspektivu koliko su građani upoznati sa samom ponudom u smislu smještajnih objekata koje nudi Požeško-slavonska županija te se dobiva percepcija koliko su upoznati i s turističkom ponudom općenito.

Grafikon 8 Skupina djelatnosti ispitanika

Kojoj skupini djelatnosti pripadate

30 odgovora

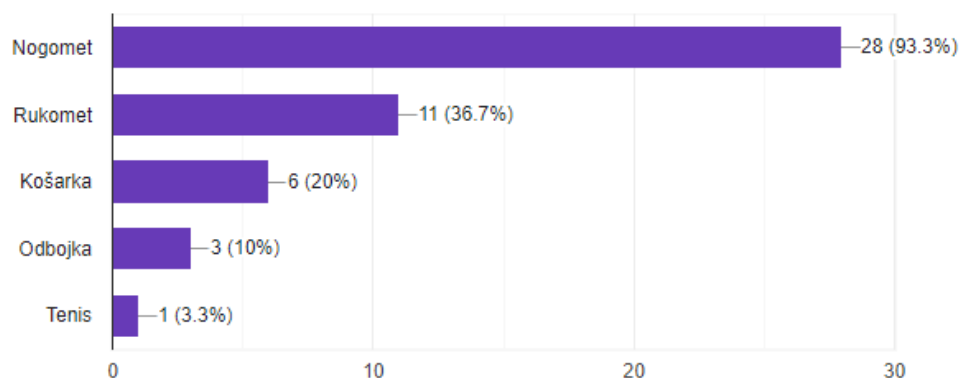
Izvor: Izrada autora

Grafikon 8 ukazuje djelatnosti kojima se ispitanici bave te se dobivaju bolji rezultati samog istraživanja jer osim fizičkih osoba ukazuje se na mišljenja djelatnosti koje su uže povezane sa samom temom i ciljem rada.

Grafikon 9 Najrazvijeniji sportovi u županiji po mišljenju ispitanika

Koje od ovih sportova smatrate najrazvijenijim u Požeško-slavonskoj županiji?

30 odgovora

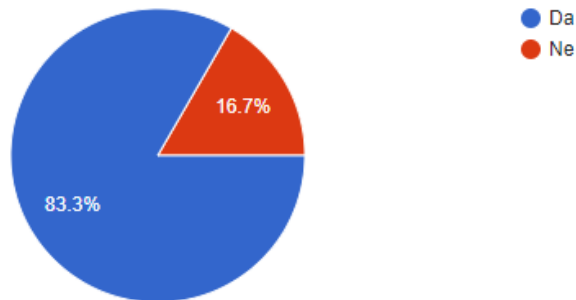
Izvor: Izrada autora

Iz priloženog grafikona zaključuje se da ispitanici smatraju kako je nogomet daleko najrazvijeniji sport u Požeško-slavonskoj županiji, što je i očekivano s obzirom na to da Požeško-slavonska županija broji najviše nogometnih klubova u odnosu na ostale sportove u županiji. Isto tako, najviše se gradi nogometnih terena te se u županiji u skoro svakom selu i općini može pronaći infrastruktura namijenjena ovome sportu. Rukomet je drugi najrazvijeniji, a nakon toga slijede košarka, odbojka i tenis. Na Sportsko-rekreacijskom centru Požega nalaze se tereni za nogomet, košarku i tenis te ljubitelji ovih sportova nisu uskraćeni za bavljenje istima.

Grafikon 10 Potencijal za razvoj sportskog turizma po mišljenju ispitanika

Smatrate li Požeško-slavonsku županiju potencijalom za razvoj sportskog turizma?

30 odgovora

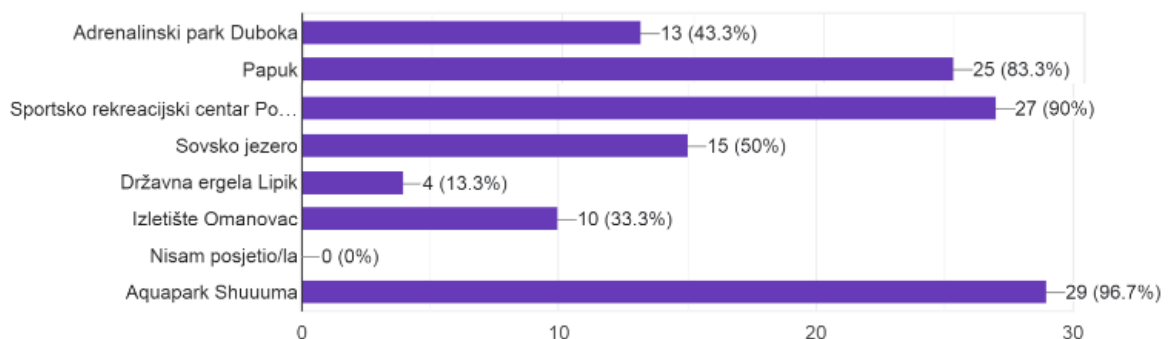
Izvor: Izrada autora

Evidentno je da, po mišljenju ispitanika, Požeško-slavonska županija ima potencijala za razvoj sportskog turizma, dok se njih samo 16,7 % ne slaže s tom tvrdnjom. Ovim se podatkom dokazuje kako je uz potrebno ulaganje i inovacije sportski turizam u Požeško-slavonskoj županiji moguće podići na višu razinu.

Grafikon 11 Udio posjećenosti sportsko-rekreativnih lokacija Požeško-slavonske županije

Jeste li ikada posjetili neke od sportsko-rekreativnih lokacija Požeško-slavonske županije?

30 odgovora

Izvor: Izrada autora

Iz priloženoga evidentno je kako je Aquapark Shhhuma posjetio najveći broj sudionika ovog istraživanja, njih čak 96.7% što dovodi do zaključka kako je nedavno otvoreni *aquapark* odlično iskorišten resurs u općini Velika, dok je Papuk također jedna od popularnijih destinacija zbog svojih prirodnih ljepota i mnogih planinarskih staza. Najmanji postotak sudionika posjetilo je izletišta Omanovac sa 33.3%. Činjenica da je Sportsko-rekreacijski centar drugi najposjećeniji po redu implicira da je sudionicima bitno svakodnevno bavljenje sportskom aktivnošću.

Grafikon 12 Rezultati upita o mišljenju ispitanika

Ako da, koja vas je lokacija najviše dojmila uz kratko obrazloženje

23 odgovora

Papuk, predivna priroda i odlična lokacija za planinarenje
Naravno Papuk. Smatram da svatko tko voli prirodu treba prošetati Papukom.
Papuk.. netaknuta priroda, ljepote prirode
Shuma - jako lijepo restoran odličan
Papuk, radi prirode
Papuk zbog svog pogleda i netaknute prirode.
Aquapark Shuuuma jer je lijepo uređeno, dobra hrana
Aquapark Shuuuma. Odlično mjesto za provesti vikend ili popodne.
Papuk
Papuk, za planinarenje
Adrenalinski park Duboka, vrhunska ponuda
Papuk, prekrasna priroda.
Aquapark Shuuuma zbog sadržaja koji nudi.
Aquapark Shuuuma, zbog Adventa i koncerata
Sovako jezero
Aquapark Shuuuma zbog organizacije koncerata raznih zabavnih izvođača te ,naravno, prijeličije lokacije bazena za osvježanje preko ljeta
Papuk - prirodne ljepote parka prirode

Aquapark Shhhuma zbog svestrane ponude, od bazena, obližnje šume, mogućnosti iznajmljivanja vikendice za odmor sve odlične ponude domaće slavonske hrane i pića.
sportsko rekreacijski centar jer ima bogatu ponudu sprava i terena za mnoge sportove
Papuk me najviše dojmio zbog svoje raznovrsnosti i prirodnih ljepota
Šumma lijepo okruženje
aquapark shumma, prelijepo je
Papuk

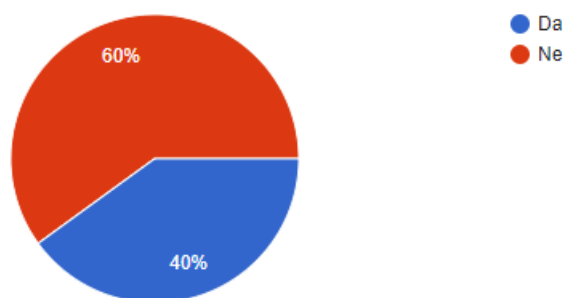
Izvor: Izrada autora

Prema mišljenju ispitanika, uz kratko obrazloženje zaključuje se kako je Aquapark Shhhuma najpopularnija destinacija Požeško-slavonske županije nudeći predivan krajolik, odličnu gastronomsku ponudu te mnoge druge sadržaje. Isto tako zaključuje se kako ljudi u današnje vrijeme svoju dokolicu iskorištavaju provođenjem u prirodi i na svježem zraku. Zatim slijedi Papuk koji je prema mišljenju sudionika nezaobilazna destinacija ljubitelja prirode i onih avanturističkoga duha.

Grafikon 13 Odlazak na sportska događanja tijekom turističkih putovanja

Odlazite li na sportska događanja tijekom turističkih putovanja?

30 odgovora

Izvor; izrada autora

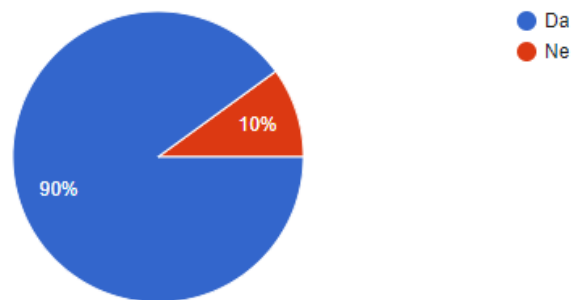
Iz priloženog se zaključuje kako manjina sudionika odlazi na sportska događanja tijekom odlaska na turističko putovanje, dok njih 60% ne posjećuje sportske događaje. Većini sudionika prioritet je odlazak na putovanja radi vlastitog užitka i odmora te teže usklađuju odlazak na

sportska događanja i bavljenje sportom općenito dok se manjina odlučuje na različita sportska događanja na destinacijama koje biraju upravo iz tog razloga.

Grafikon 14 Postotak atraktivnosti odvijanja sportskih događanja za vrijeme boravka u destinaciji

Smatrate li zanimljivom turističkom atrakcijom odvijanje sportskih događanja za vrijeme boravka na nekoj destinaciji?

30 odgovora

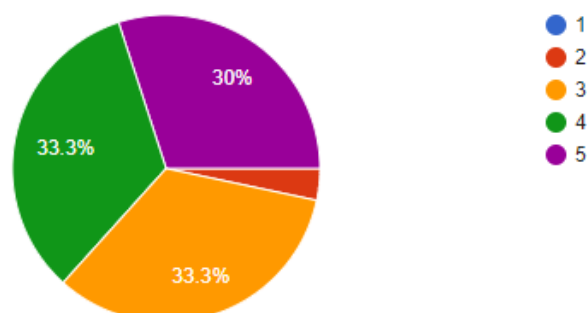
Izvor: Izrada autora

Vezano na prethodni grafikon, većina ipak smatra i zadovoljni su ponudom sportskih događanja na turističkim destinacijama koje biraju za odmor dok manjina smatra kako im odvijanje sportskih događanja na odmoru nije prioritet.

Grafikon 15 Postotak važnosti da destinacija obuhvaća sportske sadržaje

Na ljestvici od 1-5 (1- nije mi uopće važno, 5- jako mi je važno) koliko vam je važno da destinacija ima i sportske objekte i lokacije za rekreaciju i sportsku aktivnost?

30 odgovora

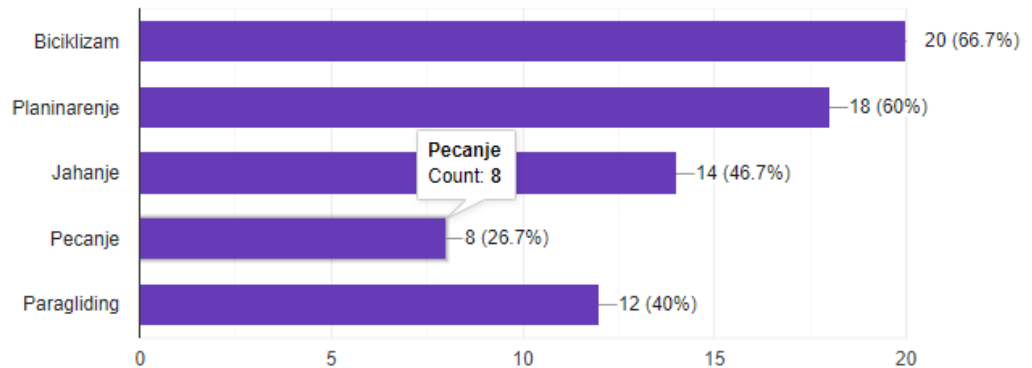

Izvor: Izrada autora

Grafikon 16 Zanimljive sportske aktivnosti po mišljenju ispitanika

Koje su po vama zanimljive sportske aktivnosti?

30 odgovora

Izvor: Izrada autora

Zaključno, temeljem provedene ankete vidimo kako je relativno važno da lokacija na koju dolaze zainteresirani sadržava nekakav sportski objekt ili događaj te smatraju takav vid turizma zanimljivim i interesantnim. Nadalje, izdvajaju kao zanimljive sportske aktivnosti biciklizam, planinarenje i jahanje što je u Požeško-slavonskoj županiji lako ostvarivo za još bolji razvoj sportskog turizma. Već se i izdvajaju neki lokaliteti koji su i spomenuti u ovom radu poput Državne ergele u Lipiku i Parka prirode Papuk.

6. ZAKLJUČAK

Zaključujemo kako je koncept turizma koji je povezan sa sportom postao istaknutiji u posljednjih nekoliko godina i sve popularniji turistički proizvod. Ispituju se različita objašnjenja, poput povećanog naglaska na zdravlju i kondiciji te većeg korištenja sportskih događaja od strane gradova za privlačenje turista.

U gotovo svakom području Hrvatske moguće je ostvariti određenu sportsku aktivnost. Tako je u Kontinentalnoj Hrvatskoj ostvarena rehabilitacija, boravak u toplicama, fitness, rafting, planinarenje i biciklizam, dok je za obalno područje karakterističan ljetni sportski turizam u vidu ronjenja, speleologije, paraglajdinga te nautike.

Požeško-slavonska županija ima raznolike potencijale za kreiranje sportsko-turističkih događanja. Neki od potencijala uključuju gastronomiju i vinsku kulturu. Tu su i otvoreni prostori i prirodna ljepota Požeško-slavonske županije koji pružaju mogućnosti za razne sportske aktivnosti. Jedan od najvažnijih potencijala je prirodna ljepota krajolika. Područje je bogato prirodnim ljepotama i nudi brojne mogućnosti za razne sportske aktivnosti kao što su planinarenje, biciklizam, trčanje, jahanje, ribolov i druge aktivnosti na otvorenom.

Za županiju je važno iskoristiti postojeći potencijal i razvijati razne oblike turizma koji nisu ovisni o vremenu i ljetnim mjesecima. Ulaganja u prometnu infrastrukturu, poboljšanje i izgradnja turističkih sadržaja uvelike mogu pomoći. Kombinacijom kvalitetnih projekata i prirodnih resursa na području županije, budućnost turizma i sportskog turizma u Požeško-slavonskoj županiji nije upitna.

Literatura

- I. Magaš, D., Vodeb, K., Zadel, Z., Menadžment turističke organizacije i destinacije, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija, 2018.
- II. Turizam: ekonomske osnove i organizacijski sustav / Nevenka Čavlek, 2011.
- III. Yoosefi Lebni, J.; Moradi, F.; Salahshoor, MR; Čaboksavar, F.; Irandoost, SF; Nezhaddadgar, N.; Ziapour, A. Kako je pandemija COVID-19 utjecala na ekonomske, društvene, političke i kulturne čimbenike: lekcija iz Irana. Int. J. Soc. Psihijatrija 2020).

Internetske stranice i članci:

- I. https://www.academia.edu/27515067/Sport_Tourism_and_Its_Potential_in_Sarawak (26.5.2023.)
- II. Bartoluci: <https://hrcak.srce.hr/file/105163> (26.5.2023.)
- III. <http://dedl.hr/hr/drzavna-ergela-lipik> (27.8.2023.)
- IV. <https://www.panora.hr/investicije/osnovni-pokazatelji> (28.5.2023.)
- V. <https://www.pp-papuk.hr/> (28.8.2023.)
- VI. <https://www.pszupanija.hr/o-zupaniji/povijest-zupanije.html> (28.5.2023.)
- VII. <https://slavonia-pozega.croatia.hr/> (27.8.2023.)
- VIII. <https://visitslavonia.hr/istrazi-dozi-vi-i-uzivaj/park-prirode-papuk/adrenalinski-park-duboka> (28.5.2023.)
- IX. <https://visitslavonia.hr/planiraj/smjestaj/planinarski-domovi/omanovac/> (28.8.2023.)
- X. <https://www.zkkplamenpozega.hr/povijest-kluba> (9.6.2023.)
- XI. <https://zlatne-zice-slavonije.hr/> (27.8.2023.)

Popis ilustracija

Popis slika

Slika 1 Povezanost turizma i sporta	5
Slika 2 Karta RH s ucrtanom Požeško-slavonskom županijom.....	8
Slika 3 Marketinški vizual 2022. godine glazbenog festivala Zlatne žice Slavonije	9
Slika 4 Kolaž fotografija smještajnih kapaciteta u PSŽ	10
Slika 5 Sportska dvorana Tomislav Pirc	12
Slika 6 ŽKK Plamen Požega danas.....	14
Slika 7 ŠRC Kamen Ingrad	15
Slika 8 Državna ergela Lipik.....	19
Slika 9 Izletište Omanovac.....	20

Popis tablica

Tablica 1 Swot analiza potencijala Požeško-slavonske županije za razvoj sportskog turizma	23
---	----

Popis grafikona

Grafikon 1 Spol ispitanika.....	24
Grafikon 2 Dob ispitanika	24
Grafikon 3 Stupanj obrazovanja ispitanika	25
Grafikon 4 Radni status ispitanika	25
Grafikon 5 Prebivalište ispitanika	26
Grafikon 6 Postotak ispitanika koji posjećuju mjesta za bavljenje sportom.....	26
Grafikon 7 Postotak boravka u smještajnim objektima Požeško-slavonske županije	27
Grafikon 8 Skupina djelatnosti ispitanika	27
Grafikon 9 Najrazvijeniji sportovi u županiji po mišljenju ispitanika.....	28
Grafikon 10 Potencijal za razvoj sportskog turizma po mišljenju ispitanika.....	29
Grafikon 11 Udio posjećenosti sportsko-rekreativnih lokacija Požeško-slavonske županije..	29
Grafikon 12 Rezultati upita o mišljenju ispitanika.....	30
Grafikon 13 Odlazak na sportska događanja tijekom turističkih putovanja	31
Grafikon 14 Postotak atraktivnosti odvijanja sportskih događanja za vrijeme boravka u destinaciji	32
Grafikon 15 Postotak važnosti da destinacija obuhvaća sportske sadržaje.....	32
Grafikon 16 Zanimljive sportske aktivnosti po mišljenju ispitanika.	33

